

اخلاق تشکیلاتی

حجت الاسلام والمسلمین

محمد جواد نطافت یزدی

www.ketab.ir

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای
جوانان و پژوهش‌های اجتماعی

سرشناسه: نظافت یزدی، محمدجواد، ۱۳۴۶ - عنوان: نام پدیدآور: اخلاقی، تشکیلاتی، محمدجواد نظافت یزدی،
: آبرای: مؤسسه خدمات مشاوره‌ای جوانان و پژوهش‌های اجتماعی، منشخمت نشر: مشهد: انتشارات قدس
رضوی، ۱۳۹۱. منشخمت ظاهری: ۶۰ ص: ۱۲۰۲۰ س. م. فروست: مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و
پژوهش‌های اجتماعی، ۱۰۳ شابک: ۰۰۲۸-۰۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸/۱
و جمعیت فروست نویسی: فبیا/موضوع: رفتار سازمانی/موضوع: اخلاق حرفه‌ای/موضوع: سازمان‌های فرهنگی/شناسه
افزوده: آستان قدس رضوی. مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی/شناسه افزوده: مؤسسه
انتشارات قدس رضوی
رده بندی کنگره: ۳۱۳۹۱/الف ۷۱/ DH۸۵/۷۱
رده بندی دیویی: ۳۰۷/۲۳۵
شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۰۸۴۳۸

۱۰۳

زیر نظر شورای علمی
حجت الاسلام والمسلمین محمد جواد نظافت یزدی
بازنویسی و ویرایش: ظاهر عباسی
طرح جلد: رضایی زاده
صفحه آرای: آذین مهرعلیزاده
چاپ اول: پاییز ۱۳۹۱
شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه
انتشارات قدس رضوی
چاپ: چاپخانه آستان قدس رضوی
شابک: ۰۰۲۸-۰۲۹۹-۶۰۰-۹۷۸
تمامی حقوق محفوظ است.

مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان و پژوهش‌های اجتماعی

نشانی: مشهد، خیابان گلستان شرقی، شماره ۹۰
تلفن: ۰۵۱۱-۸۵۱۳۶۸۲-۸۵۱۳۵۸۰
نمابر: ۰۵۱۱-۸۵۱۴۹۰۰
بازرگانی: ۰۵۱۱-۸۵۳۹۱۷۱
مرکز شجر: ۰۵۱۱-۲۲۱۲۳۵۷

فهرست

پیش‌گفتار / ۷

مقدمه / ۱۱

فصل اول: مبانی اخلاقی کار فرهنگی / ۱۵

انگیزه‌ی قوی و صبر فراوان / ۱۶

احساس مسئولیت / ۱۷

دردمندی / ۱۹

نماز و زکات / ۲۲

یار و یاور حق / ۲۳

فصل دوم: اصول اخلاقی در کار تشکیلاتی / ۲۷

۱. جذب نیرو / ۲۸

۲. نگه‌داشت نیرو / ۳۶

فصل سوم: مؤلفه‌های مقبولیت درزندگی

تشکیلاتی/۴۱

۱. محبوب شدن/۴۳

۲. یاری کردن برادر مؤمن / ۴۴

۳. اکرام کردن/۴۶

۴. تواضع داشتن / ۴۹

۵. عظمت پیدا کردن / ۵۵

سخن پایانی / ۵۷

کتاب‌نامه / ۵۹

پیش‌گفتار

فرهنگ یک ملت، بستر اصلی زندگی انسان و شامل ذهنیات و اندیشه‌ها، ایمان و باورها، آداب و سنت‌ها و ذخیره‌های فکری و ذهنی آن ملت است. رشد فرهنگی هر جامعه به اجرای برنامه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی مفید و مؤثر نیاز دارد. کار فرهنگی، مجموعه‌ای از فعالیت‌ها و امور مشخص در محدوده‌ی یک برنامه را در برمی‌گیرد که به تحقق یک هدف فرهنگی در یک اجتماع منجر شود و افکار، احساسات و رفتار اعضای آن اجتماع را تحت تأثیر قرار دهد. اجرای این گونه فعالیت‌های فرهنگی، نیازمند آموزش‌های ویژه، برنامه‌ریزی‌های مدون و نیز مستلزم فکر و اندیشه و بهره‌گیری از روش‌های علمی است.

گرچه برای تمامی فعالیت‌های فرهنگی نسخه‌ی واحدی تجویز نمی‌شود و هر تشکل باید متناسب با اهداف خود از تکنیک‌های ویژه‌ای استفاده کند، اما

رسیدن به آرمان‌های فرهنگی جز در سایه‌ی همین آموزش‌ها محقق نخواهد شد.

به فرموده‌ی مقام معظم رهبری اهمیت کار فرهنگی در آن است که هوشمندانه، گزیده شده و دارای انتظام باشد.

با عنایت به جایگاه رفیع تشکلهای فرهنگی و تأثیرات مثبت آن‌ها در جامعه، می‌توان برای تشکلهای فرهنگی کارکردهای متعددی تعریف کرد. از جمله:

* تأثیر مثبت در پیشرفت و توسعه‌ی فرهنگی کشور

* فراهم ساختن زمینه و بستر رشد، شکوفایی و پرورش استعدادهای جوانان

* حفظ و ثبات ارزش‌های دینی و هنجارهای اجتماعی و انتقال آن به نسل‌های بعدی

* شناخت، سازماندهی، و تربیت نیروهای متعهد و مؤمن

در این میان با توجه به تنوع و گستردگی فعالیت‌های فرهنگی در تشکلهای اسلامی مردم‌نهاد، توسعه‌ی فعالیت‌های آموزشی در این بخش از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. مؤسسه خدمات مشاوره‌ای، جوانان

و پژوهشهای اجتماعی آستان قدس رضوی با درک این ضرورت براساس فرآیند شناسایی، سازماندهی، آموزش، حمایت و مشارکت با تشکلهای فرهنگی، به برگزاری دورهها و برنامههای آموزشی، فرهنگی در این زمینه اقدام کرده است. از میان این فعالیتها می توان به برگزاری دورههای آموزشی بلندمدت تربیت مدیر فرهنگی، دورههای آموزشی میان مدت، شامل کارگاهها و کمیسیونهای آموزش ارتقای فعالان و مدیران کانونهای فرهنگی، دورههای آموزشی کوتاهمدت از قبیل دورهی ویژهی مدیران و فعالان کانونهای فرهنگی و هنری مساجد کشور و دورهی آموزشی ویژهی مدیران اشاره کرد.

امید است مجموعهی آثاری که با هدف عمق بخشیدن و معرفتافزایی در سطح فعالان فرهنگی کشور در این مرکز تهیه شده است، برای رشد فعالیتهای فرهنگی و تمامی دستاندرکاران این حوزه، راهگشا باشد.

مؤسسه خدمات مشاوره ای، جوانان و پژوهشهای اجتماعی

مقدمه

حسن خلق در برخورد با مردم و زیردستان از دستورهای اکید اسلام است. در مقابل، برخورد خشن و تحکم و تکبر در برابر آنان و پاسخ ندادن به نیازهای شان از اخلاق اسلامی به دور است. در این میان برای ترویج اخلاق تشکیلاتی می‌توان گام‌های بلندی برداشت، فراتر از اخلاق انسانی که از آن می‌توان به «اخلاق الهی» تعبیر کرد، باید به گونه‌ای روابط انسانی را تعریف کرد که نشان‌دهنده‌ی فعالیت و حضور فرد مؤمن، متخلق، آگاه و دلسوز در همه‌ی ضحنه‌ها به‌خصوص در فضای تشکیلات باشد.

داشتن صفاتی چون تواضع، حسن خلق، گشاده‌رویی، مردم‌داری، صداقت، سعه‌ی صدر و امانت‌داری در تشکیلات و محیط فرهنگی ضروری است. البته برحسب نوع مسؤولیتی که به افراد سپرده می‌شود، صفت اخلاقی مربوط به آن نیز باید مدنظر قرار گیرد. مثلاً اگر به کسی مسؤولیتی

داده می‌شود که بیشتر با مردم سروکار دارد، باید حسن خلق و مردم‌داری او بر سایر صفاتش چیره باشد و اگر عهده‌دار بیت‌المال است، در صداقت و امانت‌داری مشهور باشد.

بنابراین جایگاه مسئولیت اشخاص را صرف نظر از سایر شرط‌ها، اخلاق آنان تعیین می‌کند. پایه‌گذاران نهضت اخلاقی را باید پیامبران بزرگ خدا دانست؛ زیرا آن‌ها بودند که در طول تاریخ برای تربیت و سازندگی انسان‌ها، ضوابط و اصول اخلاقی ارائه دادند تا با طهارت فکرها و تطهیر دل‌ها، آلودگی‌های بیرونی و کدورت‌های اجتماعی را از سطح جامعه پاک سازند و انسان را در فضای معطر و مصفای محاسن و اخلاق، به کمال مطلوب برسانند.

در این نوشتار جایگاه و ضرورت اخلاق در تشکیلات در دو فصل مبانی کار تشکیلاتی و اصول و روش‌های کار فرهنگی، بحث و بررسی شده است. البته پرداختن به همه‌ی اصول و جوانب اخلاق در تشکیلات، کاری بس گسترده است که در این مختصر، مقام و امکان استخراج و تبیین همه‌ی آن اصول نیست. از این رو به ذکر برخی اصول مهم بسنده می‌کنیم.